

Process för systematisk uppföljning av elevernas utveckling och lärande – fritidshem

Precis som för hela skolväsendet syftar utbildningen i fritidshemmet till att alla elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolans uppdrag är att främja varje elevs lärande och utveckling och det är pedagogens, skolans och huvudmannens ansvar att det sker.

Arbetet i fritidshemmet styrs av flera olika styrdokument, bland annat skollagen, läroplanen för grundskola samt förskoleklass och fritidshem (Lgr11) och dess beskrivning av skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer samt syfte och centralt innehåll för undervisningen i fritidshemmet. Vid uppföljning av elevernas resultat, progression och lärande och i det systematiska kvalitetsarbetet ska aspekter och målsättningar i dessa styrdokument beaktas. Förmågorna, som anges i läroplanen, som eleverna ska utveckla i fritidshemmet är en viktig utgångspunkt vid uppföljningen. Styrdokumentens krav och intentioner har påverkat hur de gemensamma uppföljningsprocesserna i grundskoleförvaltningen är riggade.

I läroplanen beskrivs att eleverna genom undervisningen i fritidshemmet ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling
- ta hänsyn till personliga behov av balans mellan aktivitet och vila
- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt
- kommunicera med språkliga uttrycksformer i olika sammanhang och för skilda syften
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer
- utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle
- röra sig allsidigt i olika miljöer samt förstå vad som kan påverka hälsa och välbefinnande

Fritidshemmet har dessutom ett viktigt uppdrag när det gäller att komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Detta eftersom fritidshemmet utöver att stimulera elevernas utveckling och lärande också ska erbjuda dem en meningsfull fritid. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov och ska ta hänsyn till elevernas intressen och initiativ. Helhetsperspektivet innebär också att fritidshemmet behöver samverka med förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan och hemmen.

I grundskoleförvaltningens verksamheter används flera olika dokumentationsverktyg. I relation till uppföljning av elevernas resultat, progression och lärande är Infomentor ett centralt verktyg för dig som pedagog och skolmedarbetare. Här dokumenterar arbetslag/arbetsgrupper sina pedagogiska planeringar och följer upp dem. Även grundskoleförvaltningens årliga måluppfyllelseundersökning görs i Infomentor (görs för första gången i fritidshemmet i maj 2021). Det gör att en stor del av den information som är relevant för elevens skolgång kan följa eleven genom hela dess skolgång (om eleven går i någon av Malmö stads grundskolor hela sin skolgång). Infomentor används dessutom i kommunikation med vårdnadshavare.

Processen som beskrivs i det här materialet är tänkt att stötta arbetslag/arbetsgrupper i hur ni kan jobba med att systematiskt följa upp elevernas resultat, progression och lärande och hur bland annat Infomentor används. Ett moment (grundskoleförvaltningens måluppfyllelseundersökning) är obligatoriskt, i övrigt är materialet ett stöd och bör användas om man på skolan behöver ta fram eller vidareutveckla motsvarande processer.

Arbetslag/arbetsgrupp

HÖSTTERMIN

Planering – i början av höstterminen planerar varje arbetslag/arbetsgrupp sin undervisning/sitt arbete utifrån läroplanen. Planeringen bör också beakta samtliga aspekter som ingår i god undervisning¹.

- Skapa ett nuläge utifrån de sju förmågorna samt behov och intresse i elevgruppen.
- Sätt mål med undervisningen/arbetet utifrån ert nuläge.
- Fundera över hur ni ska genomföra undervisningen/arbetet för att nå målen, till exempel vilka aktiviteter ni ska genomföra, hur ni ska organisera och bemanna på fritidshemmet och hur ni ska samverka med förskoleklass/grundskola/grundsärskola.
- Fundera över hur ni ska följa upp om ni når de mål med undervisningen/arbetet ni sätter upp.

God undervisning

- Målinriktning i förhållande till kunskaper och värden
- Trygg, stödande och uppmuntrande lärandemiljö
- Lärande, stödande och reflekterande bedömning
- Inflytande och delaktighet i lärandet
- Pedagogisk kunskapsförankring
- Successiv kunskapsfördjupning
- Struktur, variation och samspel
- Individanpassning, stöd och utmaningar

Planeringen sammanfattas i pedagogiska planeringar. Dessa dokumenteras i Infomentor.

Genomförande av undervisning/arbete – löpande under höstterminen genomför enskild medarbetare och arbetslaget/arbetsgruppen sin undervisning/sitt arbete. Lärare och skolmedarbetare gör löpande uppföljningar av hur det går för eleverna. Olika resultat och material används för att bedöma elevens lärande och utveckling, samt identifiera eventuella behov av extra anpassningar eller särskilt stöd². Här kan det vara extra viktigt att samverka med förskoleklassen/grundskolan/grundsärskolan, för att avgöra hur elevens behov yttrar sig under skoldagen och hur ni på olika sätt kan bidra i eventuella stödinsatser. Eventuella extra anpassningar dokumenteras i Infomentor.

Regelbunden uppföljning – under genomförandet följer varje arbetslag/arbetsgrupp regelbundet (enligt organisering och tidsplan som varje skola/arbetslag bestämmer) och tillsammans upp elevernas resultat, progression och lärande i relation till den pedagogiska planeringen och sin undervisning/sitt arbete. Pedagogernas löpande uppföljning, i form av olika sammanställningar över elevernas utveckling, är till hjälp vid uppföljningen.

Uppföljningen görs utifrån frågeställningarna:

- *Hur går det för eleverna? Vilket lärande, vilken utveckling och progression kan vi se? Hur vet vi det?*
- *Hur har det fungerat att inkludera samtliga aspekter som krävs för god undervisning? Vad har det gett för resultat?*
- *Hur har ev. extra anpassningar eller särskilt stöd fungerat? Vad har det gett för resultat?*
- *Vad tror vi elevernas resultat (utveckling och lärande) beror på? Vilka hypoteser kan vi ställa?*
- *Vilket resultat (utveckling och lärande) hos eleverna vill vi uppnå?*
- *Utifrån vad vi tror att resultaten beror på och vilken utveckling vi vill se hos eleverna, vad kan vi göra annorlunda?*
 - *Behöver vi ändra något i vår undervisning/vårt arbete?*
 - *Behöver vi förändra något i organiseringen av undervisningen/arbetet?*
 - *Finns behov av extra anpassningar eller särskilt stöd?*
- *Behöver vi justera vår planering?*

¹ Enligt Jan Håkansson och Daniel Sundberg, *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, 2012, kännetecknas god undervisning av ett samspel mellan samtliga dessa aspekter.

² Om personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas mot kunskapsmålen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar. Extra anpassningar genomförs inom ramen för ordinarie undervisning och dokumenteras i Infomentor. Om de extra anpassningarna inte ger önskat resultat, trots ytterligare intensifiering eller anpassning till elevens behov, görs en anmälan om elevens behov till rektor. Rektor ansvarar för att en utredning påbörjas skyndsamt. Om utredningen visar på ett behov av särskilt stöd beslutar rektor om åtgärdsprogram. Utredning om särskilt stöd och eventuellt åtgärdsprogram dokumenteras i elevhälsodokumentationsverktyget ProReNata. Din skola kan också ha mer specificerade rutiner för hur ni hanterar en elevs eventuella behov av stödinsatser.

Uppföljning av och eventuella justeringar i pedagogiska planeringar dokumenteras i Infomentor. Där dokumenteras också eventuella extra anpassningar och uppföljning av dem. Uppföljning av eventuella åtgärdsprogram dokumenteras i ProReNata.

Under minst ett tillfälle under höstterminen deltar skolledare (eller annan av rektor delegerad funktion) vid arbetslagets/arbetsgruppens uppföljning.

Vid behov lyfter arbetslaget/arbetsgruppen eventuella stödbehov till skolledningen.

Vid behov lyfter skolledningen i sin tur, utifrån en samlad bild för skolan, eventuella stödbehov till utbildningschef eller kapacitetsstödjare.

Uppföljning och analys – i slutet av höstterminen följer arbetslaget/arbetsgruppen upp elevernas resultat, progression och lärande i relation till läroplanen och de sju förmågorna, och gör utifrån det en samlad uppföljning och analys av höstterminens pedagogiska planering och sin undervisning/sitt arbete. Slutsatser från de regelbundna uppföljningarna fungerar som ett underlag för analysen.

Uppföljningen och analysen görs utifrån frågeställningarna:

- *Hur har det gått? Vilka resultat (utveckling och lärande) och vilken progression kan vi se?*
- *Hur vet vi det?*
- *Vad har vi lärt oss?*
- *Vilka lärdomar tar vi med oss till nästa termin?*

Analysen är en viktig utgångspunkt för den fortsatta planeringen. Planeringen kan göras i samband med analysen eller i början av vårterminen (se nedan). Uppföljning av och eventuella justeringar i de pedagogiska planeringarna dokumenteras i Infomentor. Där dokumenteras också eventuella extra anpassningar och uppföljning av dem. Uppföljning av eventuella åtgärdsprogram dokumenteras i ProReNata.

Skolledare (eller annan av rektor delegerad funktion) deltar vid arbetslagets/arbetsgruppens uppföljning och analys.

VÅRTERMIN

God undervisning

Planering – med utgångspunkt i höstens uppföljning och analys (eller i samband med den) uppdaterar arbetslaget/arbetsgruppen sin planering på motsvarande sätt som inför höstterminen, men nu också utifrån lärdomar dragna under hösten. Tänk in alla aspekter för god undervisning i planeringen³.

- Skapa ett nuläge utifrån de sju förmågorna samt behov och intresse i elevgruppen.
- Sätt mål med undervisningen/arbetet utifrån ert nuläge.
- Fundera över hur ni ska genomföra undervisningen/arbetet för att nå målen, till exempel vilka aktiviteter ni ska genomföra, hur ni ska organisera och bemanna på fritidshemmet och hur ni ska samverka med förskoleklass/grundskola/grundsärskola.
- Fundera över hur ni ska följa upp om ni når de mål med undervisningen/arbetet ni sätter upp.

Nya eller uppdaterade pedagogiska planeringar dokumenteras i Infomentor.

Genomförande av undervisning/arbete – löpande under vårterminen genomför enskild medarbetare och arbetslaget/arbetsgruppen sin undervisning/sitt arbete. Lärare och skolmedarbetare gör löpande uppföljningar av hur det går för eleverna. Olika resultat och material används för att bedöma elevens lärande och utveckling, samt identifiera eventuella behov av extra anpassningar eller särskilt stöd⁴. Här kan det vara extra viktigt att samverka med förskoleklassen/grundskolan/grundsärskolan, för att avgöra hur elevens behov yttrar sig på olika sätt under skoldagen och hur ni på olika sätt kan bidra i eventuella stödinsatser. Eventuella extra anpassningar dokumenteras i Infomentor.

Regelbunden uppföljning – under genomförandet följer varje arbetslag/arbetsgrupp regelbundet (enligt organisering och tidsplan som varje skola/arbetslag bestämmer) upp elevernas resultat, progression och lärande i relation till den pedagogiska planeringen och sin undervisning/sitt arbete. Pedagogernas löpande uppföljning, i form av olika sammanställningar över elevernas utveckling, är till hjälp vid uppföljningen.

Uppföljningen görs utifrån frågeställningarna:

- *Hur går det för eleverna? Vilket lärande, vilken utveckling och progression kan vi se? Hur vet vi det?*
- *Hur har det fungerat att inkludera samtliga aspekter som krävs för god undervisning? Vad har det gett för resultat?*
- *Hur har ev. extra anpassningar eller särskilt stöd fungerat? Vad har det gett för resultat?*
- *Vad tror vi resultatet (utveckling och lärande) beror på? Vilka hypoteser kan vi ställa?*
- *Vilket resultat, vilken utveckling hos eleverna vill vi uppnå?*
- *Utifrån vad vi tror att resultaten beror på och vilken utveckling vi vill se hos eleverna, vad kan vi göra annorlunda?*
 - *Behöver vi ändra något i vår undervisning/vårt arbete?*
 - *Behöver vi förändra något i organiseringen av undervisningen/arbetet?*
 - *Finns behov av extra anpassningar eller särskilt stöd?*
- *Behöver vi justera vår planering?*

³ Enligt Jan Håkansson och Daniel Sundberg, *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell behysning*, 2012, kännetecknas god undervisning av ett samspel mellan samtliga dessa aspekter.

⁴ Om personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas mot kunskapsmålen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar. Extra anpassningar genomförs inom ramen för ordinarie undervisning och dokumenteras i Infomentor. Om de extra anpassningarna inte ger önskat resultat, trots ytterligare intensifiering eller anpassning till elevens behov, görs en anmälan om elevens behov till rektor. Rektor ansvarar för att en utredning påbörjas skyndsamt. Om utredningen visar på ett behov av särskilt stöd beslutar rektor om åtgärdsprogram. Utredning om särskilt stöd och eventuellt åtgärdsprogram dokumenteras i elevhälsodokumentationsverktyget ProReNata. Din skola kan också ha mer specificerade rutiner för hur ni hanterar en elevs eventuella behov av stödinsatser.

Uppföljning av och eventuella justeringar i pedagogiska planeringar dokumenteras i Infomentor. Där dokumenteras också eventuella extra anpassningar och uppföljning av dem. Uppföljning av eventuella åtgärdsprogram dokumenteras i ProReNata.

Under minst ett tillfälle under vårterminen deltar skolledare (eller annan av rektor delegerad funktion) vid arbetslagets/arbetsgruppens uppföljning.

Vid behov lyfter arbetslaget/arbetsgruppen eventuella stödbehov till skolledningen.

Vid behov lyfter skolledningen i sin tur, utifrån en samlad bild för skolan, eventuella stödbehov till utbildningschef eller kapacitetsstödjare.

Uppföljning och analys – i slutet av vårterminen följer arbetslaget/arbetsgruppen upp elevernas resultat, progression och lärande i relation till läroplanen och de sju förmågorna, och gör utifrån det en samlad uppföljning och analys av höstterminens pedagogiska planering och sin undervisning/sitt arbete. Underlag och slutsatser från de regelbundna uppföljningarna fungerar som ett underlag för analysen.

Uppföljningen och analysen görs utifrån frågeställningarna:

- *Hur har det gått? Vilka resultat (utveckling och lärande) och vilken progression kan vi se?*
- *Hur vet vi det?*
- *Vad har vi lärt oss?*
- *Vilka lärdomar tar vi med oss till nästa läsår?*

Uppföljningen av de pedagogiska planeringarna dokumenteras i Infomentor.

Måluppfyllelseundersökning – i maj svarar ansvarig pedagog på frågor om elevernas måluppfyllelse i den årliga måluppfyllelseundersökningen. Undersökningen genomförs eftersom huvudmannen behöver veta hur det går för eleverna i dess verksamheter. I fritidshemmet innebär det att pedagogen svarar på sju frågor på gruppnivå, som handlar om huruvida elevgruppen har getts förutsättningar att träna på förmågorna i läroplanen.

Frågor på gruppnivå (utgår från den gruppindelning i fritidshemmet som finns registrerad i Extens):

Eleverna på avdelningen/i årskursen har getts förutsättningar att utveckla sina förmågor när det gäller att:

- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling
- ta hänsyn till personliga behov av balans mellan aktivitet och vila
- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt,
- kommunicera med språkliga uttrycksformer i olika sammanhang och för skilda syften,
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer,
- utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, samt
- röra sig allsidigt i olika miljöer samt förstå vad som kan påverka hälsa och välbefinnande.

Frågorna besvaras med hjälp av en fyrgradig skala (stämmer inte alls, stämmer till viss del, stämmer till stor del, stämmer helt). Pedagogen utgår från arbetslagets uppföljning och analys samt sin samlade bedömning av elevernas utveckling under läsåret för att besvara frågorna. Svaren dokumenteras i Infomentor.

Skolnivå

I slutet av varje läsår gör skolan en samlad resultatanalys, som sammanfattas i skolans kvalitetsrapport. Analysen utgår från elevernas resultat, som i grundskoleförvaltningen kallas resultatdata, och den uppföljning arbetslagen gjort av dem. Resultatet av måluppfyllelseundersökningen – på skolnivå – utgör därmed ett viktigt underlag för skolans analys. Skolan tar hänsyn till och synliggör alla skol- och verksamhetsformer som finns på skolan. Genom måluppfyllelseundersökningen får skolan också analysunderlag från förskoleklass, grundskola och grundsärskola (om dessa skolformer finns på skolan).

Skolan använder sedan andra typer av data för att förstå och förklara varför skolans resultat ser ut som de gör. I grundskoleförvaltningen sorteras denna typ av "förklaringsdata" in i tre olika typer – processdata, demografisk data och perceptuell data. För att förklarar resultatet använder skolan således olika typer av data som visar hur vi arbetar på skolan (till exempel data från genomförda kvalitetsdialoger), data om skolans demografiska förutsättningar och data om hur till exempel elever eller medarbetare upplever verksamheten. Analysen avslutas med att skolledningen identifierar skolans styrkor och utmaningar. Utmaningarna ligger till grund för skolans kommande åtagande och åtagandeplan.

Processen för skolans kvalitetsrapport och åtagandeplan finns beskriven i andra dokument.

Huvudmannanivå

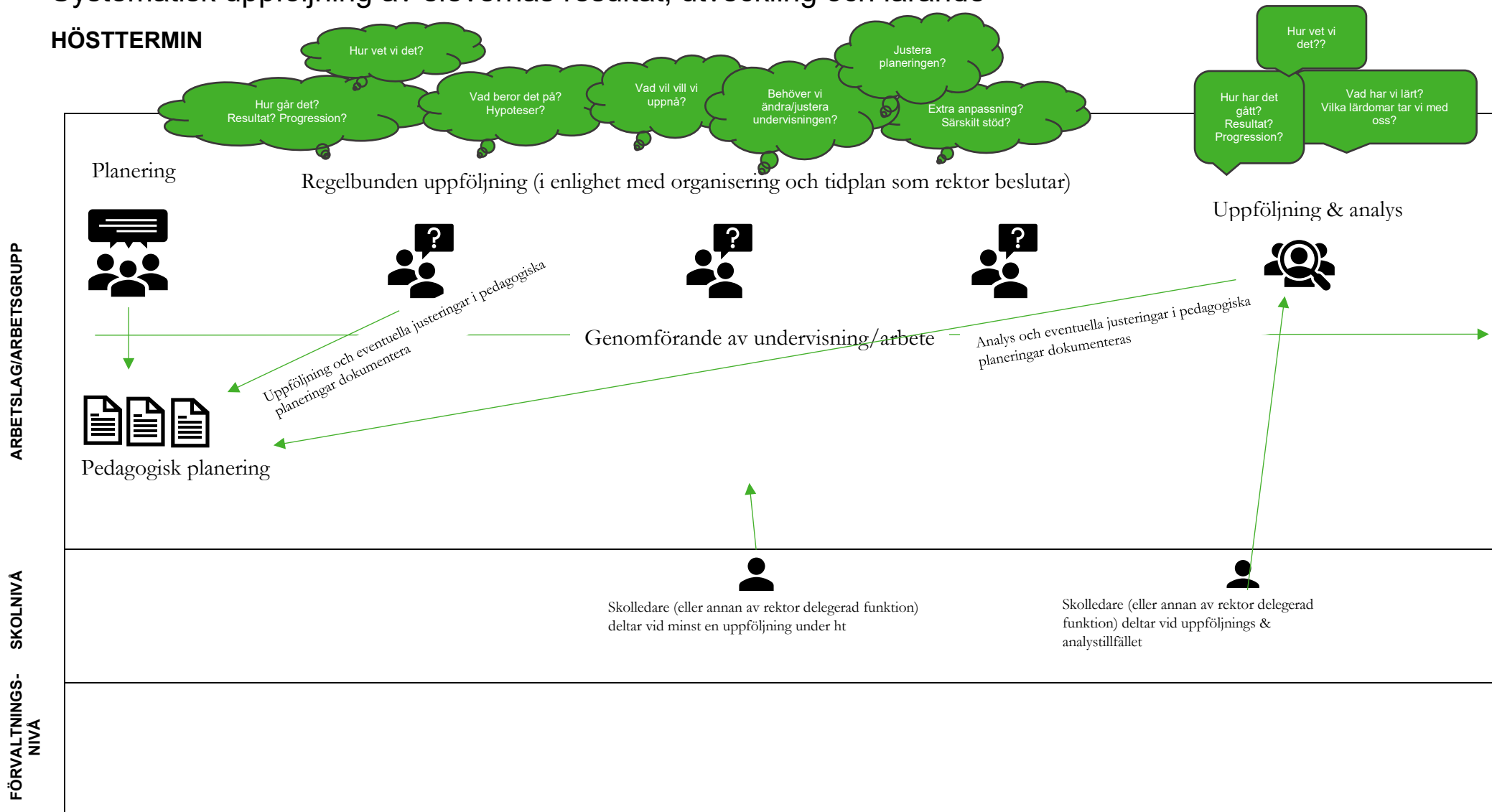
I slutet av varje läsår gör även huvudmannen en samlad resultatanalys, som sammanfattas i förvaltningens kvalitetsrapport. Analysen utgår från elevernas resultat, som i grundskoleförvaltningen kallas resultatdata, och den uppföljning arbetslag och skolor gjort av dem. Resultatet av måluppfyllelseundersökningen och betygssättningen – på Malmö stad-nivå – utgör därför ett viktigt underlag för analysen på förvaltningsnivå. På huvudmannanivå tar förvaltningen hänsyn till och synliggör alla skol- och verksamhetsformer. Genom måluppfyllelseundersökningen får förvaltningen också analysunderlag från förskoleklass, grundskola och grundsärskola.

Precis som på skolnivån används sedan andra typer av data, så kallad förklaringsdata, för att förstå och förklara varför resultaten ser ut som de gör. Den förvaltningsövergripande analysen utgår från de slutsatser som dragits på skolor och i stabsavdelningar. Det innebär till exempel att slutsatser från genomförda kvalitetsdialoger mellan skola och huvudman och inom huvudmannen, samt skolors och stabsavdelningars analyser och slutsatser om vad som påverkat resultaten används som processdata. På motsvarande sätt som för skolan avslutas förvaltningens analys med att förvaltningen identifierar verksamhetens styrkor och utmaningar. Utmaningarna ligger också till grund för förvaltningens kommande åtagande och åtagandeplan.

Processen för förvaltningens kvalitetsrapport och åtagandeplan finns beskriven i andra dokument.

Systematisk uppföljning av elevernas resultat, utveckling och lärande

HÖSTTERMIN

Systematisk uppföljning av elevernas resultat, progression och lärande

VÅRTERMIN

